

Sense risc

Les notícies de salut laboral i medi ambient de la UGT de Catalunya

22

juny 2010

RIESGO DE TROPEZAR

PROTECCIÓN OBLIGATORIA DE LOS PIES

Xarxa Europea de Promoció de la Salut. Campanya «Treballar amb sintonia amb la vida»

PROHIBIDO FUMAR Y ENCENDER FUEGO

PROTECCIÓN INDIVIDUAL OBLIGATORIA CONTRA CAÍDAS

work.
in tune
with life.
move europe

Entrevista a Elisenda Giral. Directora general de la Inspecció de Treball de Catalunya

PROTECCIÓN OBLIGATORIA DE LAS MANOS

VEHÍCULOS DE MANUTENCIÓN

SALUD LABORAL

Dia Mundial de la Seguretat i la Salut en el Treball, 28 d'abril de 2010

Exposició «Aigua, rius i pobles» al Museu Marítim de Barcelona

Con sindicatos el trabajo es más seguro

FUNDACIÓN PARA LA PREVENCIÓN DE RIESGOS LABORALES

www.ugt.cat

28 de abril de 2010
Día Internacional de la Salud y la Seguridad en el Trabajo

sumari

l'entrevista

Elisenda Giral i Masana. Directora general de la Inspecció de Treball de Catalunya

pàg. 3-4

accidentalitat

La sinistralitat laboral total a Catalunya augmenta en aquest moment de crisi

pàg. 5

el tema

Campanya europea ENWHP: salut mental

pàg. 6-7

tu opines

Montse Rubert Belenguer. Secretària de Política Sindical i responsable de Salut Laboral de la FETE-UGT de Catalunya

pàg. 7-8

mobilitat

Josep Mª Álvarez participa a la votació de la Diagonal

pàg. 8

ha passat

Dia Mundial de la Seguretat i Salut en el Treball, 28 d'abril de 2010

pàg. 9

ha passat

Exposició Aigua, rius i pobles al Museu Marítim de Barcelona (maig)

pàg. 10

especialitza't

Accidents de treball. Recàrrec de prestacions

pàg. 11

medi ambient

40 aniversari del Dia Mundial de la Terra

pàg. 12

explica'ns

Antonio Álvarez López. Delegat de prevenció de Nissan, Zona Franca

pàg. 13

ha estat notícia

pàg. 14

preguntes amb resposta

pàg. 15

t'interessa

pàg. 16

crédits

Sense risc

Rambla de Santa Mònica, 10

08002 Barcelona

otprl@catalunya.ugt.org

933046832

Direcció

Dionís Oña

Coordinació

Mamen Márquez

Equip de redacció

Carmen Aparicio, Maite Escribano, Marta González, Marta

Juan, María Marín, Mamen Márquez, Lucía Mateo, José

Luis Olalde, Eduard Salvador, Jaume Suriol.

Traducció i correcció lingüística

Anna Lliuró

Maquetació/Distribució

Gabinet de Comunicació de la UGT de Catalunya

Fotos

UGT de Catalunya; www.sxc.hu; Thinkstock

Impremta

Artyplan

Dipòsit legal

B-22.569-2007

paper reciclat

editorial

Aquest número de la revista Sense Risc coincideix amb el mes d'abril, un mes en què es commemora el Dia Mundial de la Salut i la Seguretat en el Treball, i on s'acostuma a fer un balanç de les dades respecte de la sinistralitat laboral. Un any més, aquestes dades no són positives, caldria destacar de l'últim any que la baixada en l'activitat econòmica no s'ha traduït en una disminució en la mateixa proporció del nombre d'accidents i, si comparem les dades del primer trimestre de l'any amb les del 2009, el nombre d'accidents ha augmentat. Enguany, hem volgut denunciar la desafectació econòmica de les empreses respecte de la prevenció i, un cop més, la responsabilitat que tenen els empresaris quant a la garantia de la seguretat i la salut dels treballadors i treballadores. També hem volgut actuar per incrementar la cultura preventiva en el conjunt de la societat i hem fet una àmplia difusió en els transports públics de tot Catalunya del material que denominem relats d'accidents de treball, n'hem repartit 25.000 exemplars. I, finalment, hem volgut situar la responsabilitat que té l'Administració de Catalunya vers la vigilància en el compliment de la llei, i valorem com a positiu, i que caldrà seguir, el traspàs de la Inspecció de Treball a la Generalitat de Catalunya. Per tractar aquest tema, hem entrevistat la directora general del nou òrgan que començarà a caminar abans de l'estiu. En matèria de salut laboral, hem cregut que era important col·laborar amb aquest número en la difusió de la Campanya Europea de Salut Mental. Casos com els que van sortir a la llum pública a França fan que veiem com en són d'importants els riscos psicosocials a l'empresa. Aquesta qüestió ens preocupa, perquè en el nostre país els riscos psicosocials són els grans oblidats, majoritàriament no es contemplen en cap avaluació de riscos de les que hem tingut oportunitat de conèixer. En situacions com l'actual de més càrrega de treball, més estrès, més incertesa, és quan es produeixen els quadres mentals que no s'han tingut en compte prèviament.

També aquesta revista coincideix amb dos temes que considerem rellevants. El primer és la consulta ciutadana que s'ha dut a terme a la ciutat de Barcelona per transformar una de les seves artèries de comunicació més importants, l'Avinguda Diagonal, un projecte que des de la UGT considerem que és necessari sempre que contempli el transport públic com a eix per garantir la mobilitat de les persones i, en aquest sentit, considerem que és molt important poder connectar la xarxa de tramvia existent. El segon tema és l'exposició que es farà durant tot el mes de maig al Museu Marítim respecte de la importància que té l'aigua per a la vida, no sols de les persones sinó també dels animals i les plantes. La UGT hi col·laborem, conscients que en episodis passats hem viscut la fragilitat dels ecosistemes, però sobretot de la dependència que tenim els éssers humans d'aquest bé tan preuat i necessari i tan escàs, que cal preservar i que necessita la nostra actuació prioritària per a conservar-lo.

Dionís Oña i Martí
Adjunt a la Secretaria Política Sindical

Elisenda Giral i Masana

Directora general de la Inspecció de Treball de Catalunya

Nascuda a Barcelona al 1961, Giral és llicenciada en Dret per la Universitat de Barcelona. És inspectora de Treball i Seguretat Social des de l'any 1985. Va desenvolupar la feina de cap de gabinet del governador civil de Barcelona entre 1992 i 1996, any en què es va reincorporar a les seves tasques d'inspectora de treball. L'any 2004 va ser designada cap de la Inspecció de Treball de Barcelona. També forma part del Cos d'Àrbitres del Tribunal Laboral de Catalunya, és membre de l'Observatori dels Drets de la Infància i membre del Consell d'Administració de l'Institut Català de la Salut. Des de l'any 2007 dirigeix els Serveis Territorials del Departament de Treball a Barcelona.

1. El passat dia 2 de març es van traspassar a la Generalitat de Catalunya les competències de la Inspecció de Treball. Ens podries explicar breument en què consisteix aquest traspàs i què suposa per als treballadors i les empreses catalanes?

Aquest traspàs representa la culminació de traspàsos en matèria d'execució de la normativa laboral a la Generalitat de Catalunya i és fruit directe del desenvolupament de l'Estatut d'Autonomia que, als articles 170.2 i 138.2, preveu que els inspectors i subinspectors dependran orgànicament i funcionalment de la Generalitat.

La proximitat en la presa de decisions i la plena disponibilitat dels recursos ens ha de permetre millorar en la qualitat a l'hora de gestionar-los, una adaptació més dinàmica de la Inspecció al nostre entorn social, econòmic i productiu.

D'altra banda, la virtualitat d'aquest traspàs rau en el manteniment de la concepció integral del sistema d'inspecció i del principi d'unitat d'actuació. Això implica que la coexistència de dues administracions responsables en matèria d'Inspecció de Treball i Seguretat Social no comportarà l'existència de dues inspeccions diferents i superposades. La necessitat de coordinació per poder donar efectivitat a aquests principis es garanteix mitjançant el Consorci, els Estatuts del qual han estat aprovats el 27 d'abril pel Govern de la Generalitat i que es posarà en funcionament a principis de maig.

Es potenciarà un servei d'informació ciutadana comú al Consorci per tal de donar resposta unitària a les peticions dels ciutadans i unificar els tràmits.

2. Creus que és un pas important per la consolidació i desenvolupament del marc català de relacions laborals? Què hem aconseguit amb aquest traspàs i quines noves possibilitats se'ns obren?

Catalunya esdevé amb aquest traspàs la primera comunitat autònoma a assumir les plenes competències en matèria d'inspecció de treball i això obre noves perspectives en aquest

àmbit i de ben segur que constituirà un referent per altres comunitats que també tenen previst en els seus Estatuts la competència en matèria d'inspecció de treball.

Com ja he dit, comptar amb la plena disponibilitat dels recursos traspassats, afegit a poder prendre les decisions sobre actuacions d'inspecció des d'una Administració més pròxima a les empreses i els treballadors i treballadores que desenvolupen la seva activitat facilitarà que la inspecció es pugui adaptar de forma ràpida al context socioeconòmic canviant de Catalunya. I tot plegat permetrà que tinguem una major incidència en la construcció del nostre marc de relacions laborals.

El traspàs també obre noves perspectives a la possibilitat de determinar el dimensionament del servei d'inspecció a Catalunya tot permetent-nos de manera gradual acostar-nos a la mitjana dels països del nostre entorn.

Properament, el Parlament de Catalunya aprovarà la Llei de l'Agència Catalana de la Inspecció de Treball. Aquesta fórmula organitzativa ens permetrà treballar amb un contracte programa amb objectius ben definits i avaluables, a banda de permetre la creació d'un Cos de Subinspectors de Seguretat i Salut Laboral amb plenes competències d'inspecció. També ens permetrà articular un sistema de participació institucional dels agents socials a través del Consell de Relacions Laborals.

Tot plegat són mesures de gran transcendència pel que fa al desenvolupament i consolidació del marc català de relacions laborals.

3. Quines actuacions es marcaran com a prioritàries?

Per aquest any 2010 l'actuació de la Inspecció de Treball girarà a l'entorn de quatre eixos principals. En primer lloc, tot allò que fa referència a la inserció dels joves al mercat de treball i a la qualitat

de la seva ocupació. El col·lectiu de joves està patint la crisi econòmica amb molta intensitat i, per tant, hem de contribuir a desplegar tots els mecanismes al nostre abast per facilitar que accedeixin al mercat de treball i vigilar que les seves condicions de treball s'ajustin a la normativa general i específica.

El segon gran eix d'actuacions se centrarà en el control del treball no declarat o economia informal. En situacions de crisi econòmica sabem que algunes activitats, en la seva totalitat o en part, passen a engreixar el sector de l'economia no declarada, amb tot el que comporta de desprotecció dels drets dels treballadors i de l'existència de formes de competència deslleial entre les empreses.

El tercer bloc el constituïran les actuacions en matèria de seguretat i salut en el treball, una de les matèries clau perquè existeixi un treball de qualitat.

Per últim, els plans d'actuació de la Inspecció per l'any 2010 faran èmfasi en la integració dels discapacitats i en el control de les seves condicions de treball.

No hem d'oblidar que se seguirà intensificant la funció mediadora de la inspecció en els processos d'acomiadament col·lectiu i en els conflictes de caràcter col·lectiu. La tradició mediadora de la Inspecció de Treball de Catalunya és un valor que no només no volem perdre, sinó que tenim la intenció de potenciar.

4. En aquests moments de crisi i de retallades pressupostàries, creus que arriba en bon moment aquest traspàs? Suposarà més despeses pel Govern de la Generalitat o també s'ha transferit la partida pressupostària necessària?

Crec que l'oportunitat del traspàs no l'hem de valorar partint de la base de paràmetres de caràcter conjuntural, si bé és cert que arriba en un moment de crisi i de contenció de la despesa pública. En qualsevol cas, no hem de perdre de vista que moltes de les millores de caràcter organitzatiu i d'orientació no van vinculades a la despesa.

Cal subratllar que el traspàs de la Inspecció de Treball, com tots els traspàsos, ha anat acompanyat pels corresponents traspàsos de les partides pressupostàries i, per tant, no ha d'implicar una major despesa per part del Govern de la Generalitat.

5. Quins mecanismes de coordinació s'establiran amb la Direcció General de Relacions Laborals i amb el Ministeri de Treball? Hi pot haver diferències de criteri entre les administracions autonòmiques?

Els mecanismes de coordinació entre la Direcció General de Relacions Laborals i la de la Inspecció de Treball són permanents, en estar integrades ambdues en el mateix Departament.

Pel que fa a la coordinació amb el Ministeri de Treball, com ja he comentat, es durà a terme a través del Consorci de la Inspecció de Treball i Seguretat Social de Catalunya. D'altra banda, hi ha altres fòrums de participació multilateral entre el Ministeri i les comunitats autònomes, com la Conferència Sectorial.

La possible existència de criteris diferents entre les administracions autonòmiques no vindria motivat, en cap cas, pel traspàs de la Inspecció de Treball.

6. Aquest traspàs suposa alguna novetat respecte de la prevenció de riscos laborals?

La principal novetat que implica el traspàs en aquesta matèria vindrà determinada per la creació de l'Agència Catalana de la Inspecció de Treball i la creació del Cos de Subinspeccors de Seguretat i Salut Laboral.

Això suposarà un increment d'efectius a la inspecció dedicats a la vigilància i control de les normes de seguretat i salut que permetrà incrementar el nombre i la qualitat de les actuacions, i alhora ampliar la presència inspectora als centres de treball.

A banda, i com ja he dit abans, la proximitat en la presa de decisions i la plena decisió en la planificació de l'activitat de la inspecció en aquesta matèria ens ha de permetre tenir una incidència més alta sobre els problemes reals que es vagin plantejant.

7. Quins creus que són els principals reptes en matèria de prevenció que s'han d'afrontar a Catalunya?

La prevenció de riscos laborals ha estat contemplada moltes vegades exclusivament com un conjunt d'obligacions formals per part de les empreses i no com una inversió en la qualitat dels nostres llocs de treball i dels processos productius.

Fer aquest pas, conjuntament amb la incorporació dels principis preventius com a principis de la nostra cultura laboral, són potser els dos reptes més importants que hem d'assolir, sense oblidar l'atenció creixent que haurem de prestar als nous riscos derivats dels canvis en el món laboral, com els riscos psicosocials.

8. Quins mecanismes de participació dels agents socials s'han establert, o es preveuen, en el si de l'actual Direcció General, o en la creació de la futura Agència Catalana de la Inspecció de Treball?

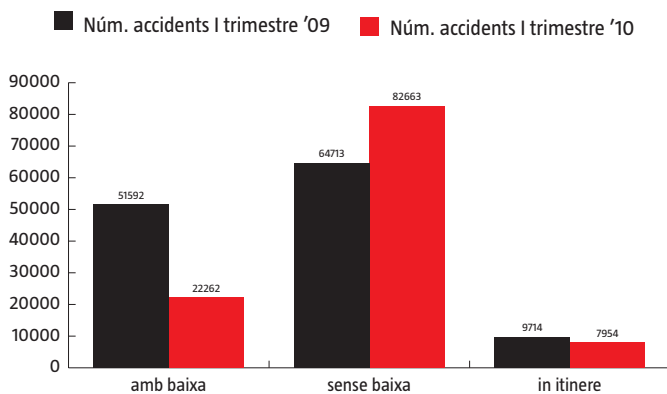
La participació institucional dels agents socials ha de ser un element clau per acostar la inspecció a les necessitats reals de l'àmbit laboral, i per això s'ha articulat a través de la Comissió d'Inspecció del Consell de Relacions Laborals de Catalunya.

Eduard Salvador

La sinistralitat laboral total a Catalunya augmenta en aquest moment de crisi

El **total d'accidents** a Catalunya al **primer trimestre del 2010** en relació al mateix període de l'any 2009 ha **augmentat un 3,07%**, amb un **-2,8%** de treballadors menys afiliats a la Seguretat Social.

Sinistralitat a Catalunya I Trimestre

Els accidents totals amb baixa disminueixen un **-11,16%**, mentre que els accidents **sense baixa augmenten un 15,38%** i els **in itinere un 10%**.

Els accidents amb baixa i *in itinere* desglossats per tipologia (lleus, greus i mortals) disminueixen. Mentre els **accidents in itinere tant els lleus com els mortals incrementen un 10,99%** i un **10%**, respectivament.

Per sectors, **els accidents totals** han baixat a l'agricultura, a la construcció i a la indústria, als **serveis han augmentat un 11,83%**. Malgrat els resultats obtinguts als valors totals, hi ha sectors en els quals la davallada d'accidents va en funció de la seva tipologia. Al sector de l'**agricultura** i la **indústria**, els accidents **amb baixa greus augmenten**. Al sector de la **construcció**, la **indústria** i els **serveis**, els accidents **sense baixa han incrementat**, al de la construcció, **1,02%**; al de la indústria, **1,05%**; i al dels serveis, **28,62%**.

— Els accidents totals a Catalunya al primer trimestre del 2010 **augmenten un 3,07%**. La dada d'accidents segueix essent més alarmant si considerem que l'**ocupació disminueix**. Cal remarcar que en aquests resultats cal tenir en compte la davallada de l'ocupació en aquest primer trimestre del 2010 en relació al primer trimestre del 2009 del **-2,8%**.

— No hem de menystenir els accidents **sense baixa**, n'incrementa el nombre a Catalunya al primer trimestre del 2010. Caldria estudiar amb atenció quina gestió de les baixes s'està fent. Amb una mala derivació de l'accident, i en conseqüència una mala determinació de la seva contingència, acabem tenint baixes imputades a la Seguretat Social i no a les mútues. Molts d'aquests accidents acabarien en baixa i, si fos així, se n'incrementaria el nombre. Moltes patologies musculoesquelètiques, com a conseqüència d'accidents, es deriven a la Seguretat Social quan se n'haurien de fer càrrec les mútues. Segons dades del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya del 2009, per grup de diagnòstic de les baixes per incapacitat temporal, el **18,8%** són per aquest motiu.

— Els accidents **in itinere** continuen la seva tendència dels últims anys a l'alça, incrementen al primer trimestre. A l'any 2009 i en relació al 2008, els accidents **in itinere mortals** a Catalunya van augmentar. Cal tenir en compte que a Catalunya no es comptabilitzen com accidents d'aquest tipus els accidents de trànsit mortals que es produeixen en feines com la missatgeria, el transport de mercaderies, de passatgers. Si fos així, la xifra seria encara més esgarriposa.

— En relació als **accidents greus**, s'ha de tenir present que una manca d'aplicació correcta de mesures de prevenció posteriors a l'accident poden desencadenar accidents amb un final més fatídic.

— La falta de liquiditat de les empreses fa que inverteixin menys en la prevenció dels riscos laborals, i per aquesta raó, podem afirmar que la crisi perjudica greument la salut de les persones treballadores. A més, la crisi també està provocant la destrucció d'ocupació que comporta un augment en la càrrega de feina de molts treballadors i treballadores.

— Un estudi presentat pel Departament de Treball dels costos de la sinistralitat al 2008 determina que, per agents, la distribució d'aquests costos recau:

- El 61% sobre les persones treballadores.
- El 31% sobre la societat.
- El 8% l'assumeix l'empresa.

Denunciem que és inadmissible que un incompliment per part d'aquell que té l'obligació d'assumir-lo l'acabi suportant la víctima i no qui en té la responsabilitat.

Mari Marín

Campanya europea ENWHP: salut mental

Les sigles **ENWHP** corresponen en anglès a la **xarxa europea de promoció de la salut en el treball**. Va ser fundada l'any 1996 per diverses organitzacions de la salut pública i de la seguretat i la salut en el treball. Des de la seva creació, l'ENWHP ha desenvolupat i consensuat criteris de qualitat per a la promoció de la salut en el treball, i recull i difon guies, mètodes o models de bones pràctiques que ajuden les empreses a millorar la gestió de la salut en el treball i la seva sostenibilitat.

Promoció de la salut en el treball	Prevenió de riscos laborals
Mesures voluntàries: promoció de la salut, motivació i satisfacció en el treball	Requeriments legals: prevenció d'accidents i malalties professionals
Protagonistes: experts en salut, psicologia, sociologia, RRHH	Protagonistes: professionals de la prevenció de riscos laborals
Participació activa dels treballadors: la persona com a subjecte autònom	Dirigit als experts: la persona com a objecte de protecció
Model positiu: centrat en els recursos i basat en el concepte de produir salut	Model negatiu: centrat en les deficiències i basat en el concepte malaltia
Identificació i aprofitament d'oportunitats: manejant perspectives / amb expectatives de desenvolupament	Identificació de perills i riscos: manejant perills/amb expectatives de protecció

Fan tasques de promoció de la salut a les empreses. Per això, cal distingir entre les tasques de promoció de la salut i les tasques de prevenció de riscos laborals.

Entre les activitats que realitzen, fan campanyes de promoció d'aspectes concrets. Fins ara, els temes treballats són:

- **Moure't Europa.** Estils de vida saludables en el medi ambient de treball. Campanya destinada a la difusió de bones pràctiques saludables de l'estil de vida orientat a l'activitat física, dieta saludable, salut mental i prevenció del tabaquisme.
- **La difusió de la salut en el treball als països de l'Europa de l'Est nousvinguts a la Unió Europea.** Durant aquesta iniciativa de l'ENWHP, s'han portat a terme tres projectes de la xarxa per separat amb l'objectiu d'identificar necessitats i reptes específics en relació amb la promoció de la salut en el treball en països de l'Europa Oriental i aplanar el camí cap a una millor difusió de la promoció de la salut a la regió.
- **Treball saludable en una Europa que envelleix.** Atès que a Europa, durant les properes dècades hi haurà un marcat increment de la proporció de gent gran a la feina, es van centrar en estratègies que permetin que els treballadors romanguin més temps a la feina remunerada.
- **L'execució de les infraestructures per a la promoció en el treball** mitjançant la creació de plataformes per l'intercanvi

Imatge de: <http://www.enwhp.org/enwhp-initiatives.html>

d'informació, concertació i participació de tots els grups d'interès, inclosos els agents socials, organismes governamentals, asseguradores, etc.

- **Promoció de la salut en el sector de l'Administració pública** per a descriure i analitzar el procés de reforma i modernització d'aquesta administració a Europa amb l'objectiu de donar suport a la possibilitat de promoció de la salut laboral i identificar i documentar els models de bones pràctiques.
- **Promoció de la salut en la petita i mitjana empresa.** Els resultats del projecte van incloure una sèrie de documents; criteris de bones pràctiques, estudi de casos, i l'informe sobre l'estat de la promoció de la salut en el treball en les petites i mitjanes empreses.
- **Criteris de qualitat i factors d'èxit de la promoció de la salut en el treball.** L'objectiu va ser identificar les empreses en els països participants que demostrassin bones pràctiques per documentar aquesta experiència en una forma útil i després difondre la informació a un públic tan ampli com sigui possible.

La campanya que s'està duent a terme actualment, denominada **Treballar amb sintonia amb la vida**, tracta el problema, cada vegada més important, que representen els trastorns mentals en el treball i dona continuïtat a la campanya anterior, Move Europe. L'objectiu d'aquesta iniciativa és informar els empresaris i treballadors sobre les estratègies i programes existents per a promoure la salut mental en el treball i ajudar-los a detectar de

Campanya europea ENWHP: salut mental (cont.)

forma precoç aquells problemes emocionals que es puguin presentar a l'empresa com ara estrès, *burnout*, *mobbing*, etc. Un altre objectiu és identificar models de bones pràctiques tant a les empreses com a les administracions públiques i elaborar guies d'intervenció.

Cada campanya té diversos productes per poder treballar amb l'objectiu de la campanya. Aquesta darrera campanya té previst els productes següents:

- Una guia per la promoció de la salut mental a la feina. Recursos per a treballadors.
- Guia de casos per a la promoció de la salut.
- Guia per a crear un lloc de treball mentalment saludable. Recursos per a empresaris.
- Informació i recull de materials de la campanya.

L'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball (INSHT), que depèn del Ministeri de Treball, és l'oficina de contacte de l'ENWHP a Espanya.

La campanya té tres parts diferenciades:

1. Omplir el qüestionari autoavaluació per avaluar la qualitat de les intervencions en l'àrea de la salut mental. Actualment, el qüestionari ja està disponible a la web de l'INSHT en castellà.
2. Les empreses valuades positivament per un grup d'experts omplen un altre qüestionari.
3. Les millors pràctiques són convidades a la Conferència de Berlín on es posaran en comú.

Posteriorment, s'inclouran en l'espai dedicat al projecte de la pàgina de l'INSHT les traduccions de tots aquells documents i informacions que puguin ser d'interès en l'àmbit de la salut laboral referents als punts 2 i 3.

Per tant, pot ser una eina sobre promoció de la salut a les empreses molt important per als delegats i delegades de prevenció que poden trobar informació i exemples de bones pràctiques, a més de compartir-les amb la resta d'empreses europees.

Si considereu que la vostra empresa, a més de complir la llei, fa actuacions de promoció de la salut en el treball relacionades amb la salut mental –estrès, *burnout*, etc.–, podeu participar en aquesta campanya.

Si voleu més informació o qualsevol aclariment, a banda d'adreçar-vos a <http://www.enwhp.org>, podeu posar-vos en contacte amb l'INSHT o amb la Secretaria de Política Sindical – Salut Laboral.

Mamen Márquez

Montse Rubert Belenguer

Llicenciada en Psicologia i tècnica superior en Prevenció de Riscos Laborals. Secretària de Política Sindical i responsable de Salut Laboral de la FETE-UGT de Catalunya.

Creus que és efectiva la promoció de la salut a les empreses?

Sincerament crec que la promoció de la salut a les empreses és el gran repte de futur, però que actualment encara és lluny de ser una realitat, almenys en el nostre país, perquè ni els treballadors i treballadores ni l'empresariat no mostren gaire interès a dur a terme canvis de models adreçats a les bones pràctiques.

Quins són els riscos principals a la teva federació?

Els riscos en l'àmbit del personal docent són principalment els relacionats amb la veu, com a eina primordial de treball, i els riscos psicosocials. Els efectes que produeixen els riscos psicosocials són bàsicament la insatisfacció laboral, la desmotivació, que condueixen concretament a l'estrès, a la fatiga mental i al *burnout* o síndrome d'esgotament professional.

Per què creus que els professors tenen tant de risc psicosocial?

La docència implica moltes demandes educatives i canvis continus; això crea incertesa i comporta una conseqüent sobrecàrrega de treball, així com l'assumpció de feines que no pertoqueuen, com ara atendre les carències afectives dels alumnes.

Així mateix, contínuament sorgeixen conflictes entre alumnes o desafiaments entre alumnes i docents. Si no es resolen aquestes situacions, es pot sentir frustració, impotència i incompetència.

Els docents estan exposats a alts nivells de càrrega mental que vénen determinats pel fet d'haver d'enfrontar-se a grups d'alumnat molt heterogenis (diversitat de nacionalitats, nivells de coneixements, d'entorns socials, ràtio d'alumnat...), que incrementa la dificultat i complexitat de la seva feina, per la qual el docent no disposa de prou recursos, estratègies o suports. El docent fa un treball que no és fàcil, ha de prendre moltes decisions emocionals i cognitives en poc temps.

Segons la majoria d'estudis, les tasques docents que produeixen més estrès són: haver d'estar pendents de les conductes de l'alumnat, captar la seva atenció, aconseguir un bon ambient de treball a l'aula, tractar la diversitat de les necessitats educatives de l'alumnat, fer front als alumnes amb menys interès en l'estudi, superar els conflictes dins del grup i tractar amb els pares.

Continua a la pàgina 8

Entrevista a Montse Rubert Belenguer (cont. de la pàg. 7)

Quines activitats heu fet en prevenció en general? I en factors psicosocials ?

Tant en l'àmbit de la prevenció en general com pel que fa als factors psicosocials, una de les nostres accions ha estat exigir que es facin les avaluacions de riscos laborals i les dels riscos psicosocials en els centres docents, ja que hem de tenir en compte que, avui en dia, hi ha molts centres docents on aquestes avaluacions encara no s'han dut a terme.

D'altra banda, des de la FETE-UGT s'han elaborat tot un seguit de materials, guies i butlletins específics en salut laboral per tal d'informar amb més profunditat tots els membres de la comunitat educativa i donar eines al personal docent en aquesta matèria, com per exemple: «*Guia de bones pràctiques de salut laboral en centres de formació professional*», «*Guia sobre situacions de violència en centres escolars*», «*CD interactiu sobre els plans d'emergència i evacuació en els centres escolars*», «*Tríptic sobre les malalties de la veu*», etc.

Alhora, la FETE-UGT aposta fermament per la formació del personal docent pel que fa als riscos laborals existents en el seu lloc de treball, com per exemple: «*Higiene postural i control de l'estrès*», «*L'educació de la veu en el col·lectiu docent*», «*Educació emocional*», «*Prevenció, gestió, mediació i negociació del conflicte*», «*Tècniques de relaxació i antiestrès*», etc.

Quines conclusions es poden extreure de l'estudi de la FETE-UGT «La violència com a risc psicosocial en els treballadors del sector d'ensenyament»?

En aquest estudi s'ha reflectit una forta correlació entre la incidència de la violència a les aules i el grau d'estrès percebut pel docent com a conseqüència de l'exposició contínua a aquestes situacions. Gairebé el 40% del professorat dels centres d'ensenyament secundari diu que té nivells d'estrès alt o molt alt.

D'altra banda, s'ha detectat que el comportament més freqüent en la relació entre l'alumnat i el professorat són els comportaments disruptius, és a dir, comportaments que impedeixen el desenvolupament normal de la tasca docent.

Les principals causes d'estrès detectades en l'estudi són fonamentalment la conducta de l'alumnat vers el professorat, i els diferents comportaments en forma d'insults, agressions i maltractament psicològic entre l'alumnat, impartir classes a un nombre alt d'alumnes i mantenir la disciplina a l'hora d'impartir les classes.

Es constata, per tant, que les relacions de violència en els centres escolars creen un clima de treball percebut com a «perillós» per un gran nombre dels docents.

Mamen Márquez

Josep Mª Àlvarez participa a la votació de la Diagonal

Dia Mundial de la Seguretat i Salut en el Treball, 28 d'abril de 2010

El Dia Mundial de la Seguretat i la Salut en el Treball ens va brindar l'oportunitat de reflexionar, de provocar el canvi. Aquest dia és l'escenari perfecte per adoptar una posició diferent, per cridar a la lluita dels drets dels treballadors i treballadores de Catalunya. **Un treball decent és un treball amb drets i sense riscos.**

Sota el fantasma de la crisi apareix la temptació empresarial d'estalviar costos en prevenció, de minimitzar despesa i evitar les inversions en prevenció de riscos.

La seguretat laboral és un dret de tots els treballadors i treballadores, tinguin l'edat que tinguin, procedència, categoria professional, ofici o funció a l'empresa, **que no admet retallades ni esperes.**

Al nostre país hi ha un nombre molt important de les anomenades petites i mitjanes empreses, de menys de 6 treballadors, on no hi ha representació sindical i la participació dels treballadors en prevenció és nul·la o escassa. A més de la meitat d'empreses de 6 a 10 treballadors no hi ha la figura del delegat de prevenció, i moltes no tenen ni tan sols l'avaluació de riscos exigida per la llei, ni cap tipus de planificació de l'activitat preventiva.

Les estratègies d'ajustament i recuperació econòmica **no poden implicar una devaluació** de la vida humana i de la seguretat en el treball.

El marc normatiu aplicat d'una manera correcta permetria millorar substancialment les condicions de treball. Exigim el compliment de tota la normativa, també de la que estableix la declaració d'aquelles empreses que hagin incorregut en irregularitats en matèria de prevenció de riscos, per tal de fer pública aquesta informació a la societat.

Prevenció de riscos de qualitat, no burocràtica i amb avaluacions de riscos que contemplin també els psicosocials!

Aquesta crisi econòmica no ha de poder suposar una retallada en la lluita contra la sinistralitat laboral.

Qualsevol treball «en condicions insegures» és una font de riscos i pot comportar una tragèdia humana. Els treballadors som víctimes del treball insegur, de la falta de prevenció a les empreses, de l'incompliment de la normativa i que s'anul·lin els nostres drets.

Les dades de sinistralitat no mostren la realitat del món laboral, i la davallada dels accidents laborals és reflex del moment econòmic i social, de la baixa productivitat més que de fer la feina ben feta en prevenció.

La infradeclaració contínua de les malalties professionals i la derivació al sistema nacional de salut de patologies produïdes en l'àmbit laboral i no considerades com a tals sinó com contingències comunes és una estafa i va en perjudici de tots. Exigim la revisió del catàleg de malalties professionals i que es dugui a terme un seguiment quan es declaren i es determinen.

La crisi provoca un augment de les condicions precàries en els llocs de treball per la manca d'inversions tant de l'Administració com de les pròpies empreses. L'existència de la figura del delegat de prevenció a l'empresa, i a nivell general el delegat territorial, ha de garantir els drets dels treballadors.

Exigim la veritable participació dels treballadors i treballadores en la prevenció a les empreses com a garantia dels seus drets a través dels seus representants legals establerts per la llei o en el cas de les petites empreses sense representació sindical, dels treballadors mateixos.

Acte reivindicatiu a les portes de foment del treball a Barcelona

Sota el lema «**Amb sindicats, el treball és més segur**», els delegats i delegades del nostre sindicat i membres d'altres organitzacions sindicals, ens vam reunir a les portes de la seu de Foment del Treball de Barcelona per demanar als empresaris un compromís oficial en l'aplicació de la normativa en prevenció de riscos laborals, i una millora de les condicions laborals, sense retallades pressupostàries ni més enganys.

Rebutgem la prevenció burocràtica, omplir els calaixos de papers per complir la norma i no solucionar els problemes.

Hem d'anar més enllà!

Deixem de parlar de crisi i comencem a actuar!

Ara és l'hora d'exigir els nostres drets!

Fer prevenció és rendible i exigible!

Ara sí, ara cultura preventiva

La lluita contra la sinistralitat laboral passa per un canvi cap a la cultura de la prevenció, vinculada a la formació en tots els nivells de l'empresa i des de ja edats molt primerenques a l'escola, perquè els nens i els joves són els futurs treballadors del nostre país. La seguretat i la salut en el treball són un dret de tot ésser humà, ara i sempre.

Formació per a tothom i de qualitat, ara! és la nostra reivindicació.

Gràcies al conveni de col·laboració entre els Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya i la Unió General de Treballadors de Catalunya per a la difusió dels relats preventius durant la setmana del 26 al 30 d'abril, es van repartir 20.000 exemplars d'aquests relats a la xarxa metropolitana a Barcelona, Cornellà, l'Hospitalet, Granollers i Terrassa. Membres de la UGT van regalar els llibres en diferents punts de les estacions de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya i Metro de Barcelona. La iniciativa uneix en un mateix acte les celebracions de Sant Jordi i el Dia de la Salut Laboral, que s'ha celebrat el 28 d'abril i pretén sensibilitzar sobre les conseqüències de no prendre mesures de seguretat laboral a la feina.

Aquests relats, que formen part del projecte de divulgació de la cultura preventiva que duem a terme des de la Secretaria de Política Sindical, fan referència a històries que narren accidents als llocs de treball i pretenen, a través d'una lectura fàcil i amena, conscienciar la societat en general sobre els riscos als llocs de treball.

Alguns dels llibrets que va repartir el nostre sindicat, en versió catalana i castellana, es referien a accidents reals de diferents sectors del món laboral del nostre país. L'eix principal de cada història és la manca de prevenció i les conseqüències dels accidents laborals en la vida dels treballadors i de la seva família.

Marta Juan

Exposició Aigua, rius i pobles al Museu Marítim de Barcelona

Barcelona va acollir, al Museu Marítim i durant tot el mes de maig, un dels esdeveniments més importants de conscienciació vers els conflictes de l'aigua celebrats a Catalunya. L'exposició de gira europea es va iniciar simultàniament a Barcelona i a Mèxic, per recórrer després altres països del món. Paral·lelament a aquesta exposició, es van desenvolupar activitats ciutadanes, com ara conferències i debats, entre altres.

L'exposició es va titular «*Aigua, rius i pobles*» i va presentar vint-i-cinc estudis de casos agrupats en sis àrees per obrir el debat relatiu a qüestions diverses, atès que pel tema de l'aigua no tenim mai una solució clara. L'exposició pretén conscienciar-nos, mitjançant sis àrees temàtiques, sobre tots els problemes socials lligats a l'aigua. Es tracta també d'un reconeixement a les persones «invisibles», de les quals no hi ha dades clares, que han estat desplaçades a causa de la construcció de grans infraestructures com poden ser les preses, però també a causa de la intoxicació per contaminació de les aigües. A través d'aquestes fotografies ens comuniquen les seves angoixes, raons i esperances.

Aquestes sis àrees són les següents:

Grans preses. Construir-les ha reportat molts beneficis socials, però també greus impactes ambientals i vulneració dels drets humans en el cas dels pobles afectats que no s'han tingut en compte.

Drets humans, violència i aigua. L'aigua és un recurs estratègic tan important que permet dir que, si durant el segle XX les guerres es van lliurar principalment pel control del petroli, com ja va dir Ismail Sefageldin (vicepresident del Banc Mundial durant el 1995), al segle XXI aquestes seran per l'aigua.

Catàstrofes. Segons les Nacions Unides, el 75% de la població viu en zones que entre 1980 i l'any 2000 han estat afectades en alguna ocasió per un desastre natural que ha provocat morts i més de vint-i-cinc milions de persones desplaçades. Aquests fenòmens s'han agreujat com a conseqüència del canvi climàtic. Degradació d'ecosistemes i fam. El desenvolupament industrial i la societat de consum han destruït en poques dècades importants ecosistemes, han afectat el cicle hídric i la degradació de la vida en els entorns aquàtics i, en conseqüència, l'accés a l'aigua potable, i han fet créixer la fam en els països més pobres.

Privatització, dret humà a l'aigua potable. Actualment, segons les Nacions Unides, mil dos-cents milions de persones que poblen el planeta no tenen accés a aigua potable i dos mil quatre-cents no poden comptar amb sistemes de sanejament adequats. Per aquest motiu, cada dia moren entre deu mil i vint mil persones.

Victòries i solucions. Casos concrets de conflictes a nivell local de l'aigua. Davant dels greus problemes que origina la crisi de l'aigua al món, la ciutadania s'ha mobilitzat, ciutadans i ciutadanes que, de forma conjunta, lluiten i obren camins a l'esperança d'un altre ordre mundial.

En aquest sentit, i concretament a Catalunya, des de la **UGT de Catalunya** volem manifestar que si volem arribar a una veritable nova cultura de l'aigua, s'han d'establir programes ambiciosos en la prevenció de la contaminació, així com nous models d'estalvi i millora de l'ús i la gestió de l'aigua, fomentar la recerca i la incorporació de noves tecnologies. Sobre un context mundial de recursos hídrics limitat, i tenint en compte que les reserves estan sotmeses a les variacions pluviomètriques a les quals últimament ja estem acostumats, podem preveure un futur marcat per noves necessitats i nous reptes en la gestió, no exempts de conflictes.

No obstant això, i tenint present que aquest recurs és essencial, hem de donar suport a una resolució dels problemes basada en el consens i la participació social. Les solucions han de tenir la base en estudis tècnics concrets, han de tenir com a referent les capacitats reals del recurs i les noves possibilitats tecnològiques, i pensar també en la fragilitat dels sistemes naturals. És important continuar treballant de forma conjunta per aconseguir la cooperació necessària i la implicació de tots els sectors socials i econòmics en la gestió correcta dels recursos hídrics. No podem oblidar que, d'aquesta voluntat i de la bona gestió, en depèn la continuïtat dels recursos hídrics per a les generacions actuals i futures.

Marta González / Maite Escribano

Accidents de treball Recàrrec de prestacions

Concepte i regulació

Com el seu nom indica, ens trobem davant d'una figura jurídica que (com defineix l'article 123 de la Llei General de la Seguretat Social 1/1994) consisteix a millorar les prestacions econòmiques de la Seguretat Social sempre que l'origen hagi estat un accident de treball, una malaltia professional a conseqüència de la manca de mesures de seguretat en el lloc de treball tenint en compte l'adequació personal de cada treballador al seu lloc de treball i segons el sexe i l'edat del treballador.

Quina millora econòmica cal sumar a la prestació que correspongui fer efectiva a la Seguretat Social?

Aquesta millora pot anar del 30% a un 50% de la prestació de la Seguretat Social, segons la gravetat de la falta, segons l'article 123.1 de la Llei General de la Seguretat Social.

El recàrrec té caràcter sancionador, aquesta sanció s'afegeix a la prestació de la Seguretat Social.

Qui és el responsable de l'abonament?

L'abonament correspon directament a l'empresari infractor.

Requisits per a la imposició d'un recàrrec?

El primer requisit és que es produeixi un sinistre -pot ser un accident de treball o una malaltia professional-, que aquest sinistre hagi causat un mal i que aquest mal estigui reconegut per una prestació de la Seguretat Social (incapacitat temporal, pensió d'invalidesa, pensió de viduitat, etc.).

A part de l'empresari, hi poden haver més responsables?

A conseqüència de la relació contractual entre l'empresari i el servei de prevenció aliè, i sempre que el sinistre hagi succeït a conseqüència d'una fallida de l'activitat preventiva, el servei de prevenció podrà respondre solidàriament en el pagament del recàrrec davant del perjudicat.

La culpa

Els articles 1101, 1103 i 1902 del Codi Civil diuen que el requisit típic de la responsabilitat és que els perjudicis s'hagin causat mitjançant culpa o negligència, no obstant això, hi ha d'haver un nexa causal entre l'acció culposa i el mal causat, i haurà de tenir la seva causa en l'obrar de qui ha incomplert el seu deure de garantir la seguretat i la salut dels seus treballadors.

Interpretacions jurídiques

El reconeixement de la culpa i la quantia del recàrrec els determinarà un jutge, per tant, i en aquest sentit, és molt important una sentència recent del Tribunal Suprem en què s'estableixen les pautes següents:

- Que la finalitat de la indemnització és la plena indemnitat del perjudicat.
- S'ha de calcular de forma vertebrada explicant cada dany i el seu valor.
- Es pot recórrer a la valoració del dany corporal en els accidents de trànsit.
- Es tracta d'un deute de valor i, per tant, la data de l'accident determina la norma que s'ha d'aplicar, però el valor s'ha d'actualitzar a la data de la sentència que qualifica el dany.
- Pot ser recorregut d'ofici per la Inspecció de Treball que es pronunciarà en la quantia del recàrrec.

Prescripció

Es recomana fer la denúncia abans d'un any.

Per tant, ens trobem davant d'un fet no volgut pel treballador, que lesiona la seva integritat física per una manca o implantació inadequada de les mesures de seguretat a l'empresa, i que tant pot afectar directament el treballador com llurs familiars en cas de mort.

La llei ens diu que l'únic responsable d'aquestes conseqüències és la persona física o jurídica que encapçala l'empresa i que aquesta persona ha de saber que aquesta contingència no és assegurable, i que serà ella la que haurà de respondre davant un jutge i assumir les responsabilitats que s'imposin, ja sigui en forma de sanció, recàrrec o responsabilitat penal.

40 aniversari del Dia Mundial de la Terra

El dia 22 d'abril de 1970, més de 20 milions de nord-americans es van mobilitzar per fer créixer la consciència sobre la fragilitat del planeta. D'aquesta forma, es va concretar el dia 22 d'abril com a Dia Mundial de la Terra, que es va començar a celebrar a escala mundial des de 1990. Per tant, aquest any 2010, en celebrarem el 40 aniversari.

Aquest és un dia de conscienciació i reflexió cap als problemes mediambientals que pateix la Terra. Ja sabem, però, que amb un dia a l'any no n'hi ha prou. La conscienciació i el respecte mediambiental en els nostres actes ha de ser total: a la llar, a la feina, a l'escola, al carrer, al bosc... És necessari que els 365 dies de l'any siguem coherents amb la Terra, ja que sense un medi ambient sa, la nostra supervivència també perilla.

La Terra és un planeta especial en el sistema solar, perquè, a causa d'unes característiques físiques concretes, permet l'existència de vida. Actualment, i com a conseqüència de l'acció de l'home, molts d'aquests paràmetres físics s'estan modificant. Els problemes mediambientals actuals són tots d'origen antropogènic, és a dir produïts per l'home quan satisfà les seves necessitats (mobilitat, producció d'energia, producció d'objectes, d'aliments...). Parlem de processos com: el canvi climàtic, la desertització, la desforestació, l'extinció d'espècies animals i vegetals, el forat de la capa d'ozó, etc. L'home té la capacitat de modificar els processos naturals desestructurant-los i creant desequilibris que cap altra espècie animal no seria capaç de provocar.

La sobre població és un dels factors determinants dels efectes negatius de l'home sobre la Terra. Els éssers humans que omplen el planeta demanen unes quantitats de recursos (aliments, aigua, energia, sòl...) per la seva supervivència, que la Terra no pot assimilar. Ens trobem en un moment de la història que la població

creix d'una forma desmesurada. Davant d'una Terra limitada en recursos, tant de sòl com de matèries primeres, i on l'esperança de vida dels països desenvolupats és cada vegada més gran i als països subdesenvolupats hi falta l'aplicació de mesures anticonceptives, la solució no és fàcil.

Encara que s'ha produït un descens a la taxa de creixement de la població, segueix augmentant en uns 80 milions cada any, això provocarà que es dupliqui de nou el nombre mundial de persones en poques dècades. Des de mitjan segle XX han nascut més éssers humans que en tota la història de la humanitat, i com diu Folch (1998) «aviat hi haurà tanta gent viva com morts al llarg de tota la història: la meitat de tots els éssers humans que hauran arribat a existir estaran vius». Aquest augment de la població s'ha fet de forma localitzada, la població urbana dels països desenvolupats s'ha duplicat. Les ciutats utilitzaran al voltant de 75% dels recursos mundials i generaran una quantitat semblant de residus que s'hauran de gestionar. Aquest creixement de les ciutats no sempre ha estat correspost a la creació d'infraestructures, serveis i habitatges, i ha provocat un creixement descontrolat de barris perifèrics sense serveis mínims (sanejament, electricitat...) que ha generat conflictes socials molt importants i segregació de les zones més pobres i deprimides de les ciutats.

Sovint, en aquesta societat tecnològica es tendeix a pensar que mitjançant la tecnologia podrem arreglar tots els problemes ambientals. No creiem que siguem dependents dels fenòmens que afecten la Terra i pensem que la tecnologia solucionarà totes les limitacions. No ens adonem que la solució parcial als problemes mediambientals es troba primer en les pròpies persones, que han de ser conscients de la situació i han de saber actuar en conseqüència. Així doncs, no podem oblidar la ecodependència de l'home, ja que el nostre èxit depèn completament del bon estat del planeta. Actuem, per tant, de forma sostenible per tal que les generacions futures puguin gaudir d'un planeta Terra saludable!

Maite Escribano Fonfria / Marta González

Antonio Álvarez López

Delegat de prevenció de Nissan, Zona Franca

Nissan és una empresa dedicada a la fabricació de vehicles industrials que té diversos centres de treball. A Catalunya, en té a Barcelona, el Prat i Montcada, i plantes a Cantàbria, Àvila i Pamplona. Compta amb una plantilla global de 6.000 treballadors distribuïts als diferents centres, el de Zona Franca és el que agrupa el 60% del total de la plantilla.

A final del 2008 i començament de 2009, NISSAN va ser la primera gran empresa que va adoptar la mesura d'acomiadaments massius. Gràcies a les actives mobilitzacions dels treballadors, es va passar d'una proposta de l'empresa d'acomiadar a la planta de la Zona Franca 1.680 treballadors a reduir-ho a 600.

Quant de temps fa que ets delegat?

Sóc membre del comitè d'empresa des de les eleccions de febrer del 2007. Exerceixo el càrrec de secretari d'Organització a la Secció Sindical i sóc delegat de prevenció.

Estàs format en prevenció de riscos laborals. Ho veus important? T'agradaria que et formessin més per exercir les teves tasques com a delegat?

Sí. Estem formats en matèria de prevenció i ens anem reciclant amb els cursos que s'imparteixen d'aquesta matèria. Crec que és molt important la formació en prevenció de riscos laborals, tant a nivell de delegats com de tècnics a l'empresa, perquè com més formació, menys accidents, i això és el que ens ha de preocupar realment i importar-nos a tots els delegats i delegades en benefici dels treballadors i treballadores de les nostres empreses.

Penses que l'empresa considera la inversió en prevenció com merament un tràmit burocràtic o realment està conscienciada de la importància que té?

Considero que l'empresa on treballa està força involucrada en temes de prevenció. La comunicació que emet cap als treballadors i treballadores és constant i fluida en aquest aspecte. A més, comptem amb un comitè de prevenció i salut laboral.

Creus que són rellevants i es tenen presents les vostres aportacions? la vostra participació com a representants legals?

Evidentment les nostres decisions han de ser rellevants i tingudes en compte per l'empresa. Al contrari, no tindria cap raó de ser el comitè de prevenció i salut laboral a l'empresa.

Quines accions teniu planificades per a aquest any 2010 per a millorar la prevenció? Com s'han vist afectades aquestes accions amb la crisi actual?

La millora en prevenció ha de ser constant i aplicada a les noves formes d'implantació de treball. Qualsevol metodologia nova de treball ha d'anar acompanyada d'un pla de prevenció adequat per a la seguretat.

Com creus que afecta psicosocialment als treballadors els ERO patits a l'empresa?

Els ERO mai no són tema de grat per als treballadors i les treballadores, mai no són ben acollits. Quan en una empresa s'aplica un ERO, és sinònim que alguna cosa no funciona bé o que hi ha algun interès ocult de l'empresari. Tots sabem que els que sempre paguen els plats trencats són els treballadors i treballadores. Per tot plegat, psicosocialment mai no són ben acceptats.

Mari Marín

Si vols comentar-nos la teva experiència sindical en temes de salut laboral, les teves negociacions amb l'empresa, alguna qüestió d'interès, etc. mana'ns un mail a otpri@catalunya.ugt.org o truca'ns al 93 304 68 32.

Hem fet una selecció de les notícies més rellevants relacionades amb salut laboral:

Publicat el Reial decret 337/2010, que modifica el Reglament dels Serveis de Prevenció

Aquest reial decret incorpora a l'ordenament laboral espanyol una part molt significativa de les mesures contemplades a l'Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut en el Treball 2007-2012.

La reforma del Reglament té dos objectius importants:

1. Facilitar a les empreses, especialment a les pimes, el compliment de la normativa de prevenció de riscos laborals, sense rebaixar els nivells de protecció dels treballadors, mitjançant diverses actuacions com la simplificació de documentació, l'exempció d'auditories i l'ampliació d'empreses en les quals l'empresari s'impliqui personalment per a prevenir riscos.

2. Potenciar la millora de la qualitat i eficàcia dels serveis de prevenció per a posar-ne en valor l'actuació a l'hora de definir millor i de manera més completa l'índole de les activitats preventives que han de desplegar cap a empreses i treballadors.

És important destacar que el projecte ha estat objecte d'un ampli procés de participació dels agents socials i gaudeix d'un alt grau de consens amb les organitzacions empresarials i sindicals.

Font: www.boe.es; Data de publicació: 23/03/2010

Sanció a 22 empreses per infracció gravíssima dels riscos laborals

Fins a 22 empreses figuren en la llista de les sancionades per infraccions molt greus en riscos laborals. Es tracta de les multes confirmades entre el 15 de gener i el 15 d'abril, una vegada superats tots els recursos. Les companyies incloses en aquesta llista negra no poden ser contractades per cap Administració pública, segons la Llei de Contractes del Sector Públic.

Els noms són d'accés públic a la web del Departament de Treball. De les 22 empreses, la majoria (17) corresponen al sector de la construcció i immobiliari. També hi ha comerços, supermercats, empreses mediadores o companyies asseguradores. «La sinistralitat laboral té conseqüències sobre la competitivitat de les empreses i causa dolor entre els que la pateixen», apunta la consellera de Treball, Mar Serna, que alerta que la crisi «no és excusa per a relaxar les mesures de seguretat».

Tot això també es tradueix en un cost econòmic. En concret, 1.766 milions d'euros, l'equivalent a la construcció de 136 escoles per a 61.000 nens, segons el càlcul de la Generalitat per a l'any 2008. En aquest any es van produir a Catalunya 47.919 accidents, gairebé tots (46.653) lleus i una

minoria, greus (1.161) i mortals (105). De mitjana, cada sinistre té un cost de 10.601 euros, encara que hi ha moltes variacions segons el sexe, el tipus d'accident o l'edat.

Font: www.20minutos.es; Data de la publicació: 22/04/2010

El Consell d'Administració de l'OIT aprova una nova llista de malalties professionals

El Consell d'Administració de l'Oficina Internacional del Treball (OIT) va aprovar una nova llista de malalties professionals en la seva reunió de 25 de març de 2010.

Elaborada amb l'objectiu d'ajudar els països en la prevenció, el registre, la notificació i, si escau, la indemnització de les malalties causades pel treball, aquesta nova llista substitueix la que figura en l'annex de la Recomanació sobre la llista de malalties professionals i el registre i notificació d'accidents del treball i malalties professionals (núm. 194) que va ser adoptat al 2002.

La nova llista inclou una sèrie de malalties professionals reconegudes internacionalment, des de malalties causades per agents químics, físics i biològics fins a malalties d'origen respiratori i de la pell, trastorns del sistema osteomuscular i càncer professional. Per primera vegada, s'han inclòs de manera específica a la llista de l'OIT els trastorns mentals i del

comportament. En les seccions de la llista s'inclouen, a més, punts oberts en totes les seccions. Els punts oberts permeten el reconeixement de l'origen professional de malalties que no figuren en la llista, sempre que s'hagi establert un vincle entre l'exposició als factors de risc que resulti de l'activitat laboral i les malalties concretes pel treballador.

Els criteris utilitzats per a decidir quines malalties han de ser considerades en la llista actualitzada inclouen: que existeixi una relació causal entre la malaltia i un agent, una exposició o un procés de treball específic; que la malaltia ocorri en relació amb l'ambient de treball i/o en ocupacions específiques; que la malaltia tingui lloc entre grups de treballadors afectats amb una freqüència que excedeix la incidència mitjana en la resta de la població; i que hi hagi evidència científica d'un patró ben definit de la malaltia després de l'exposició i versemblança de la causa.

Font: www.ilo.org; Data de la publicació: 25/03/2010

Lucía Mateo

Treball en una empresa que té un petit laboratori on analitzem mostres procedents de la producció de l'empresa mateixa. No tenim ni formació ni informació sobre el nostre lloc de treball. Podríeu informar-me de les mesures de protecció davant d'una possible intoxicació? Gràcies.

Mari Carmen Delgado, Martorell

Als laboratoris com el que ens descrius, es fan servir normalment una gran varietat de substàncies que poden produir intoxicacions, si no s'adopten determinades precaucions. És fonamental que exigeixis a la teva empresa la formació necessària per a aquesta tasca i la informació dels riscos del teu lloc de treball.

Generalment, es poden seguir unes normes o bones pràctiques a l'hora d'executar tasques en aquest tipus de lloc de treball:

- S'ha d'evitar el contacte de les mans amb els productes químics i, quan això no sigui possible, cal rentar-les abans de fumar, beure o menjar.
- Els productes químics han de romandre en els seus envasos corresponents. Els envasos que contenen productes tòxics o inflamables han d'estar sempre tancats hermèticament. Mai no s'omplirà l'envàs d'una beguda amb un producte químic, perquè pot induir a error i ingerir-lo.
- No s'han de fer servir els gots de laboratori per a beure; es recomana fer servir gots d'un sol ús. Per a pipetejar, s'han de fer servir mitjans mecànics (peres, xeringues, etc.), mai la boca.
- En la mesura que sigui possible, l'empresa ha de substituir els dissolvents més perillosos per altres de risc més baix, com els alcohols, èsters, acetona, tricloroetà, etc.
- El transvasament de productes tòxics volàtils s'ha de fer en una habitació separada del laboratori, que disposi d'un sistema d'extracció d'aire.
- Les operacions d'evaporació, extracció, destil·lació, etc., s'han de fer en vitrines dotades d'un bon sistema d'extracció. Abans de començar un treball en vitrina, cal assegurar-se que funciona correctament el sistema d'extracció i que la porta de la vitrina tanca bé.
- És convenient tenir a mà màscares de protecció respiratòria, per a usar-les en cas que es produeixin fugues de gasos o vapors tòxics.
- Les dependències del laboratori hauran de comptar amb finestres amplis que, si calgués, garanteixin una ventilació ràpida i completa.

Treball en una empresa dedicada a la impressió i la maquinària és molt antiga. Què ha de fer l'empresari amb una màquina antiga que està en funcionament?

Carles Prat, Barcelona

L'empresari ha de garantir que les condicions d'utilització de la maquinària s'ajusten al que estableix el Reial decret 1215/97. Aquestes mesures poden incidir sobre les condicions d'utilització de l'equip (canvi d'ubicació, ús restringit...) o poden estar basades, per exemple, en la informació o les instruccions d'utilització, la senyalització, l'ensinistrament, la supervisió del treball, un sistema de treball autoritzat i supervisat (conegut com a «sistema de permís de treball») i, si cal, la utilització d'equips de protecció individual.

Sóc delegat de prevenció d'una empresa de logística. M'agradaria saber si els protocols de vigilància de la salut dels treballadors, les mútues estan obligades a donar-los al Comitè de Seguretat i Salut. Moltes gràcies.

Xavier Segura, Manlleu

Són receptors de la comunicació sobre la vigilància de la salut els treballadors mateixos i les empreses on treballen o han de treballar i circumstancialment els tècnics no sanitaris del Servei de Prevenció, els delegats de prevenció, el Comitè de Seguretat i Salut i l'autoritat sanitària.

Els continguts d'aquestes comunicacions obligades varien segons els receptors per garantir la confidencialitat de la intimitat personal de les dades de salut.

Tenim aquestes pautes sobre els continguts que s'han de comunicar:

- Per als treballadors, totes les conclusions diagnòstiques i de pronòstic, tots els assessoraments dels consells i de les recomanacions, i qualsevol dada personal sobre la seva salut que sigui significativa.
- Per a les empreses, exclusivament els diagnòstics de patologia del treball, les conclusions sobre la idoneïtat o ajustament sanitari laboral i les recomanacions preventives d'adaptació, prevenció i protecció sobre les condicions de treball. Sense cap comunicació de diagnòstics de patologia comuna o altres dades personals íntimes de salut.
- Per als tècnics no sanitaris dels serveis de prevenció, els delegats de prevenció i el Comitè de Seguretat i Salut, quan sigui convenient per a la prevenció, les mateixes dades que es comuniquen a les empreses, excepte les conclusions sobre la idoneïtat sanitària laboral.

Marta Juan

Si tens qualsevol dubte que vulguis compartir amb nosaltres, ho pots fer a: otprl@catalunya.ugt.org.

1 Infància i medi ambient

<http://www.proyectoinma.org>

Pàgina web d'INMA –**Infància i Medi Ambient**– és una xarxa d'investigació de grups espanyols que van crear un projecte amb l'objectiu d'estudiar el paper dels contaminants ambientals més importants en l'aire, l'aigua i la dieta, durant l'embaràs i al començament de la vida, i també els seus efectes en el creixement i desenvolupament infantil.

A més de donar informació de la seva activitat i informació general de medi ambient, té dos apartats molt interessants. El primer, **contaminació i salut**, on s'ofereix informació de diversos contaminants ambientals, com ara disruptors hormonals, compostos organoclorats, metalls, contaminació atmosfèrica, etc., contaminants de la dieta i temes de justícia mediambiental. A la seva secció **Àrees d'estudi**, es recullen els informes d'estudis elaborats a tota la geografia espanyola; en el cas de Catalunya, s'han fet a la Ribera d'Ebre i a Sabadell. A tall d'exemple, un estudi conclou que els nivells de mercuri en la població espanyola són més alts probablement a causa del consum més alt de peix a casa nostra. Idiomes: català, castellà, anglès, èuscar i asturià.

3 I a tu Q t'importa?

Guia que pretén obrir el món de la prevenció als joves a través de la lectura d'una sèrie de relats amb els quals se sentin identificats, perquè hi poden veure reflectida la seva realitat laboral, o la d'un amic o un conegut. Per complementar els textos, s'acompanya amb un CD que inclou conceptes tècnics i legals necessaris per defensar els drets, informar-se i formar-se en la prevenció de riscos laborals, per millorar les condicions laborals i garantir la seguretat i la salut a través de la defensa dels propis drets. Pots aconseguir-ne un exemplar, sol·licitant-lo a la teva Federació, a Salut Laboral o través de la web www.ugt.cat apartat Salut Laboral.

1

2 Calculadors per a la prevenció

<http://calculadores.insht.es>

L'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, que depèn del Ministeri de Treball, ofereix una eina molt senzilla d'ajuda per fer alguns càlculs habituals en les diferents disciplines que conformen la prevenció de riscos laborals. Hi ha sis calculadors: cabdal de ventilació per dilució, atenuació dels protectors auditius, vibracions mecàniques, seguretat envers incendis en establiments industrials amb nivells de risc intrínsec, avaluació simplificada de la prevenció i l'excel·lència empresarial, i costos d'accidents laborals. Aquests dos últims poden ser els més útils per a delegats i delegades de prevenció.

Costos d'accidents laborals: permet fer una aproximació del cost d'un accident laboral mitjançant la introducció de dades com el temps perdut, costos materials, pèrdues, despeses generals, temps dedicat als accidents per altre personal de l'empresa. Aquesta eina pot ser útil com argument d'aplicació de les mesures preventives a les empreses.

Avaluació simplificada de la prevenció i l'excel·lència empresarial: aquest instrument pretén analitzar el cost - benefici socioeconòmic de les mesures preventives. El mètode permet detectar punts forts i dèbils de l'empresa, detectar el nivell d'equilibri entre les puntuacions dels qüestionaris, avaluar el grau d'excel·lència empresarial, avaluar la gestió de prevenció i visualitzar la posició de l'empresa respecte de la relació entre resultats obtinguts en excel·lència i en prevenció amb distintius de qualitat reconeguts, determinar com hauria d'evolucionar l'empresa per millorar la seva situació, i si la mostra és adient, es podrien fer gràfics comparatius. Aquesta eina pot ser útil per conèixer l'estat general de l'empresa. Idioma: castellà.

2

3